

Instytut Badawczy Leśnictwa, Sękocin Stary, ul. Braci Leśnej 3, 05-090 Raszyn
e-mail: zin@ibles.waw.pl www.ibles.pl

888 pożarów w niemieckich lasach

Według opublikowanych ostatnio danych w roku 2011 w niemieckich lasach wybuchło 888 pożarów obejmując łączną powierzchnię 214 ha. Na czele statystyki znajduje się Brandenburgia z 225 pożarami na powierzchni 46 ha, na drugim miejscu - Bawaria (46 pożarów, 31,9 ha), na trzecim - Dolna Saksonia (104 pożary, 22,5 ha), na czwartym - Nadrenia Północna-Westfalia (54 pożary, 16,2 ha). Około połowa z tych pożarów wybuchła z nieustalonych przyczyn. W pozostałych przypadkach najczęściej była to nieostrożność w postępowaniu z ogniem (193 pożary, 64 ha) oraz umyślne podpalenie (148 pożarów, 20,3 ha). Straty szacuje się na 1400 m³ drewna tartaczno-przemysłowego oraz 3200 m³ drewna przemysłowego. W tym samym roku na zapobieganie pożarom lasu wydano w całym kraju ponad 2 mln euro.

Źródło: Holz-Zentralblatt, 28/2012

T.Z.

Złota moneta 20 euro z serii „Niemiecki Las”

W czerwcu br. ukazała się w Niemczech złota moneta o wartości nominalnej 20 euro, z serii „Niemiecki Las”. Jej cena sprzedaży wynosi 207,05 € (3,89 g czystego 24-karatowego złota).

Źródło: Holz-Zentralblatt, Nr. 26 2012

A.K.

Awans Uniwersytetu w Dreźnie

W czerwcu br. ogłoszone zostały wyniki drugiej fazy doniosłej inicjatywy Federacji i landów, dotyczącej wyborów rodziny tzw. elitarnych uniwersytetów. Należą do niej obecnie: Uniwersytet Techniczny w Dreźnie, Uniwersytet Humboldta w Berlinie, a także uniwersytety w Bremie, Kolonii i Tybindze. Do grupy tej zaliczono także sześć dalszych uniwersytetów oraz 45 szkół posiadających status wyższej uczelni. Grono uniwersytetów elitarnych opuściło natomiast 10 uniwersytetów, m. in. w Getyndze, Fryburgu i Karlsruhe. O dużym znaczeniu powyższej inicjatywy świadczą reakcje jednostek na sukces i niepowodzenia, których wyrazem była bądź to euforia, bądź głęboki smutek. „Połączyliśmy wszystkie siły, aby zdobyć ten upragniony

tytuł” – powiedział rektor Uniwersytetu Technicznego w Dreźnie. Natomiast dyrektor należącego do tegoż uniwersytetu Instytutu Technologii Drewna i Papieru wyraził opinię, że tytuł uniwersytetu doskonałego jest ważny nie tylko dla wyższych uczelni, ale także dla Dreznia i całej Saksonii wraz z nowymi landami wschodnimi. Podkreślił również, że tytuł ten przyciągnie na uniwersytet w Dreźnie międzynarodową czołówkę badaczy i doktorantów oraz studentów.

Wybrane uczelnie otrzymają do 2017 roku łącznie 2,7 mld € wsparcia finansowego, w tym 75% z budżetu Federacji i 25% z landów. Ogółem nakłady na realizację inicjatywy elitarnych uniwersytetów zapoczątkowanej w 2005 roku i kontynuowanej do 2017 roku, wyniosą 4,6 mld €. „Inicjatywa ta wniosła do naszego systemu nauki nową wartość” – powiedziała federalna minister edukacji. „Jego wysoka ocena w świecie przyciąga do Niemiec licznych naukowców. Tylko w okresie 2005–2009 liczba zagranicznych uczonych w Niemczech wzrosła o 1/3”.

W nadchodzących latach istotnym problemem będzie zachowanie wartości, na których opiera się inicjatywa elitarności. Wiąże się z tym jednak konieczność pewnych ważnych dla badań i rozwoju nauki zmian ustawowych. Odpowiedni projekt rozwiązań prawnych został już przyjęty przez rząd.

Źródło: Holz-Zentralblatt, Nr. 25, 2012

A.K.

Przyszłość lasów iglastych w Wielkiej Brytanii

Dane opublikowane przez brytyjską służbę leśną - Forestry Commission, wskazują że prywatny sektor leśny w Wielkiej Brytanii zwiększy produkcję drewna iglastego w najbliższych 25 latach. Jest to konsekwencją intensywnych zalesień gatunkami iglastymi w okresie 1960 – 1990.

Raporty: „25-letnia prognoza podaży drewna iglastego w Wielkiej Brytanii” oraz „25-letnia prognoza przyrostu mądrości drzewostanów iglastych dla Wielkiej Brytanii” zostały opracowane w ramach Krajowej Inwentaryzacji Lasu. Wynika z nich, że większość drzewostanów iglastych, będących dziś w wieku 21-60 lat, za ćwierć wieku osiągnie wiek rębności. Pamiętać należy, że w warunkach brytyjskich sosna zwyczajna, świerk sitkajski oraz jedlica podlegają użytkowaniu rębnemu w wieku pomiędzy 35 a 60 lat. Jednocześnie, w wyniku pozyskania, w ciągu najbliższych 25 lat będzie zmniejszał

się całkowity zapas drzewostanów iglastych na pniu. Pozyskanie nie będzie bowiem rekompensowane adekwatnym przyrostem miąższości drzewostanów iglastych, których w okresie 1990–2010 sadzono znacznie mniej, niż w latach poprzednich. Był to efekt realizacji polityki leśnej, preferującej w nowych nasadzeniach liściaste i rodzime gatunki drzew.

Raporty są dostępne na stronie www.forestry.gov.uk/inventory.

Źródło: <http://www.forestry.gov.uk>

W.G.

Kontrakt leśny 2012-2016 we Francji

Nowa umowa podpisana przez rząd francuski, francuską organizację lasów narodowych (ONF - Organization National des Forets) i wspólnoty leśne wyznacza ramy działania na najbliższe pięć lat i zobowiązuje ONF do prowadzenia trwałej, zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki w 1300 państwowych gospodarstwach leśnych i 15 600 gospodarstwach wspólnot leśnych (w tym - 14500 gospodarstwach gminnych).

Tytułem kompensacji ONF otrzyma od państwa 196 mln euro rocznie. Wspólnoty leśne będą płacić ONF za zarządzanie ich lasami 2 euro/ha/rok, co w sumie wyniesie ok. 5 mln euro rocznie.

W lasach państwowych celem ONF jest utrzymanie aktualnej zasobności, tj. 190-195 m³/ha. Pozyskanie drewna ma być stopniowo zwiększane i w roku 2016 powinno wynieść 6,8 mln m³ grubizny. W lasach wspólnot leśnych zasobność wynosi obecnie 192 m³/ha. Obecnie pozyskanie drewna utrzymuje się tam na poziomie 8,3 mln m³, a przewiduje się, że w roku 2016 wzrośnie do 9,3 mln m³.

ONF zakłada nie tylko wzrost przychodów dzięki zwiększeniu pozyskania i finansowaniu dodatkowych zadań przez rząd, ale także zmniejszenie kosztów swojej działalności o 2%. W tym celu co drugie stanowisko pracy zwolnione z tytułu przejścia na emeryturę będzie likwidowane, co oznacza zmniejszenie zatrudnienia o 700 osób, tj. 7%.

Źródło: *La Forêt Privée*, 2011, 322, 8-9.

A.A.

Poszukiwanie nowych możliwości zbytu buka

Od około dziesięciu lat brak jest zapotrzebowania na drewno bukowe na terenach położonych na południe od Pirenejów. We Francji rynek drewna został zdestabilizowany w wyniku usuwania skutków huraganów z 1999 r., natomiast w Hiszpanii popyt zmniejszył się w wyniku kryzysu ekonomicznego. Komu zatem sprzedawać drewno bukowe z regionu Pirenejów (200-400 tys. m³ rocznie), które trzeba pozyskać w terenie trudno dostępnym, zwłaszcza że zasoby buka, starzejąc się, ulegają deprecjacji na pniu? W celu znalezienia rozwiązania powołano do życia unię właścicieli lasów prywatnych, wspólnot leśnych, regionalnych centrów własności leśnej i organizacji lasów narodowych (ONF - Organization National des Forets), która wypracowała projekt dostarczania drewna bukowego na cele

rękodzielnictwa, w tym meblarstwa. Unia ma także nadzieję na wzrost popytu na drewno energetyczne. Dotychczas buczyna wykorzystywana była w tym zakresie niemal wyłącznie jako drewno kominkowe.

Źródło: *La Forêt Privée*, 2011, 322, 10-11.

A.A.

„Lasy i Drewno”

Jesienią 2011 r. w Dijon we Francji odbył się kongres Lasy i Drewno. Dyskusja była skoncentrowana na trzech tematach: 1) zasoby leśne i zagadnienia inwentaryzacji, 2) możliwości poprawy funkcjonowania przedsiębiorstw w trakcie transformacji, 3) komunikacja sektora leśno-drewnego ze społeczeństwem. Zebranych poruszyło wystąpienie Claude'a Roy'a, członka rady głównej w ministerstwie rolnictwa, który stwierdził, że konieczne jest zweryfikowanie obecnej polityki leśnej i zastąpienie jej strategią, która łączy las, przemysł drzewny i rynki. Podstawy hodowli lasu powinny uwzględniać konieczność odnowienia lasów francuskich i zwiększenie udziału gatunków iglastych. Powinna temu towarzyszyć polityka fiskalna inspirująca raczej do działania niż do ochrony biernej. Ponadto uznał on, że w dobie, gdy społeczeństwo uznaje ścięcie jednego drzewa za zagrożenie dla lasu, do komunikacji z partnerami społecznymi niezbędne jest powołanie agencji złożonej z humanistów, gdyż leśników nikt nie słucha.

Źródło: *La Forêt Privée*, 2011, 322, 13-14.

A.A.

Wiadomości z rynku drewna w Niemczech

1. Pozyskanie drewna dłużycowego

W 2011 r. pozyskanie drewna dłużycowego ogółem w Niemczech zmniejszyło się do poziomu 29,02 mln m³, tj. o 2,5%. O ile spadek pozyskania drewna iglastego był wyraźnie odczuwalny, to pozyskanie drewna liściastego wzrosło o 25%. Procentowo największy wzrost dotyczył surowca dębowego. Jego pozyskanie zwiększyło się o 29% do poziomu 673 tys. m³. Natomiast pozyskanie drewna bukowego wyniosło 2,46 mln m³, co oznaczało wzrost o 500 tys. m³, tj. o 26%. Również wyraźny był wzrost pozyskania drewna sosnowego (17%), zmniejszyło się natomiast pozyskanie surowca świerkowego (- 11%) - do poziomu 19 mln m³.

2. Pozyskanie drewna energetycznego

Pozyskanie drewna energetycznego w Niemczech w 2011 r. w stosunku do roku poprzedniego zwiększyło się o 10,8 mln m³, przy czym pozyskanie surowca świerkowego osiągnęło 3,4 mln m³ (+ 11%), dębowego - 847 tys. m³ (+ 16%), a sosnowego - 1,82 mln m³ (+ 32%). Pozyskanie drewna bukowego na cele energetyczne wyniosło 4,7 mln m³. Ogólnie udział drewna energetycznego w całkowitym pozyskaniu drewna zwiększył się z 16,6% w 2010 r. do 19,2% w 2011 r.

3. Cena drewna w Hesji

Sytuacja na rynku drewna iglastego okrągłego w Hesji jest stabilna. Przeciętne ceny dłużyc świerkowych (jakość BC klasa grubości 2b) wynoszą 98 €/m³. Obniżenie klasy

grubości powoduje spadek ceny o 5 €/m³ (sporadycznie o 6 €/m³).

Przeciętna cena wiodącego sortymentu sosnowego wynosiła w połowie maja br. 77 €/m³. Cena iglastego drewna przemysłowego według zawartych umów wynosi przeciętnie 24,5 €/m przestrzenny. Popyt na to drewno jednak spada, co może spowodować obniżkę jego ceny o 2-3 €/m przestrzenny. Bez problemów odbywa się sprzedaż papierówki świerkowej, której cena wynosi średnio 25,5 €/m przestrzenny.

4. Ceny drewna w Dolnej Saksonii

Umowy na iglaste drewno przemysłowe zawarte są na ogół do końca roku. Dla większości świerkowego drewna przemysłowego uzgodniona cena wynosi przeciętnie 40,50 €/m³. natomiast przemysłowe drewno sosnowe pod koniec pierwszego półrocza osiągnęło przeciętną cenę 29,50 €/m³, podczas gdy dominujący sortyment drewna bukowego - 50,25 €/m³.

5. Wątpliwości dotyczące statystyki pozyskania drewna

Według Federalnego Urzędu Statystycznego pozyskanie drewna w 2011 r. w Niemczech wyniosło 56 mln m³ ogółem. Jednak zdaniem Wspólnoty Konsumentów Surowca Drzewnego (AGR) rzeczywiste pozyskanie było większe o 30% i wyniosło 73 mln m³. Przyczyną rozbieżności przytoczonych danych jest pomijanie przez Urząd Statystyczny części pozyskanego drewna. Dotyczy to głównie drewna energetycznego pozyskiwanego w gospodarstwach o powierzchni poniżej 10 ha. Drewno to na ogół nie jest przedmiotem obrotu rynkowego, gdyż służy zaspokajaniu własnych potrzeb jego właściciela. Dlatego według szacunków AGR zużycie drewna energetycznego jest daleko większe niż podają dane statystyczne (11 mln m³).

Źródło: AFZ-Der Wald, 12/2012

A.K.

Zabezpieczenie upraw przed zgrzyzieniem

We Francji, na terenach leśnych o dużym zagęszczeniu zwierzyny płowej, dwaj leśnicy opracowali oryginalną metodę ochrony drzewek sadzonych w uprawach, grodząc je nie indywidualnie, lecz w grupach. Sadzili oni po 20 roślin na kwaterze wielkości ok. 5×5 m. Środki kwatery były oddalone od siebie o ok. 15 m. Do grodzienia kwatery zastosowali klasyczną siatkę wielokrotnego użytku do grodzienia pastwisk (oczka ok. 20×20 cm, o wysokości 150 m). Na potrzeby pielęgnacji upraw pozostawiono możliwość otwarcia ogrodzenia przy każdym międzyrzędziu.

Z jednej strony kwatery tej wielkości są zbyt małe, by jeleniowate próbowały przeskoczyć ogrodzenie i dostać się do nich. Z drugiej strony nie jest ograniczona możliwość prowadzenia polowania na takim terenie, gdyż przestrzenie między kwaterami są dostatecznie duże. Koszty tego typu ogrodzeń, przy założeniu 44 kwatery na 1 ha, wyniosły 1320 euro/ha.

Źródło: La Forêt Privée, 2011, 325, 12-13.

A.A.

Federalna Służba Leśna (USA) kwestionuje raport poświęcony gaszeniu pożarów leśnych

Firma Rand Corporation opracowała studium poświęcone gaszeniu pożarów leśnych z powietrza. Ekspersi przetestowali optymalną kombinację dużych samolotów i helikopterów wykorzystywanych do walki z pożarami, analizując ich koszty i efektywność. Obecnie amerykańska Służba Leśna gasi pożary leśne głównie przy pomocy wysłużonej floty latających zbiornikowców generacji WWII, zrzucających tysiące galonów substancji opóźniających palenie i umożliwiających załodze nadziemnej zakładanie pasów przeciwogniowych. Tak zwane Super Nabieraki (Super Scoopers) to samoloty, które mogą tankować do 1600 galonów wody, lecąc nad powierzchnią dużych zbiorników wodnych.

W raporcie wskazano, że przewaga samolotów typu scooper nad ładowanymi z ładunkami jednostkami zbiornikowymi jest dwójaka: latają szybciej niż helikoptery, wykonując więcej zrzutów dziennie i nie wymagają specjalnej bazy do uzupełniania zbiorników. W raporcie zwrócono uwagę także na koszty gaszenia pożarów ponoszone przez podatnika amerykańskiego, wskazując, że użytkowanie samolotu gaśniczego typu scooper jest znacząco tańsze (ok. 2,8 mln USD) niż dużych helikopterów (ok. 7 mln USD).

Szef federalnej Służby Leśnej Tom Tidwell zakwestionował większość raportu, twierdząc, że eksperci zastosowali w swoich kalkulacjach nieaktualne dane, co zniekształciło wyniki analiz: ceny samolotów gaśniczych są w rzeczywistości wyższe, a koszty stosowania spowalniaczy pożaru - niższe, niż podano w raporcie. Zauważył też, że metoda zastosowana przez Rand Corporation nie jest jedyną drogą do określenia efektywności kosztowej. Jeśli sprzęt nie jest efektywny, końcem końców kosztuje podatnika więcej. Według Tidwella, taktyka walki z ogniem wymaga zrzutów spowalniaczy spalania, a nie wody, szczególnie w początkowej fazie pożaru. Woda jest lżejsza niż spowalniacz, rozpylona nad celem paruje, podczas gdy spowalniacz pozostaje w gruncie (ekspersi Rand Corporation zaznaczyli, że nie dysponowali danymi dotyczącymi skuteczności zastosowania wody i spowalniaczy przy gaszeniu pożaru).

Strażacy cenią sobie helikoptery za ich wszechstronność i możliwość pracy w różnorodnym terenie. Na przykład pożary w Kalifornii często wybuchają w kanionach i innych trudnodostępnych miejscach, gdzie mogą je gasić nisko latające helikoptery, a nie samoloty, których manewrowość jest mniejsza.

Studium pojawiło się w momencie, gdy trwa wymiana coraz bardziej leciwej i wysłużonej w trudnych warunkach floty dużych samolotów gaśniczych. Służba Leśna zakontraktowała w tym roku siedem nowych, zmodernizowanych samolotów zbiornikowych i stara się zakupić 18-28 nowoczesnych samolotów zrzucających spowalniacze spalania. Odwrotnie niż zalecono w raporcie.

Źródło: Julie Cart, Los Angeles Times

<http://www.latimes.com/news/local/me-0731-fire-plane-20120731-1,0,5105839.story>

M.K.

Niemiecka pomoc dla japońskiego leśnictwa

W marcu br. dwóch profesorów, w tym rektor (B. Kaiser) Wyższej Szkoły Leśnictwa w Rotenburgu (HFR), gościło w Japonii na zaproszenie wielu uniwersytetów i państwowych ośrodków decyzyjnych w celu omówienia współpracy w zakresie trwałego zagospodarowania regionów górskich w Japonii. Kolejnym krokiem w nawiązywanej współpracy była wizyta dwóch japońskich ekspertów leśników w HFR, na Wydziale Leśnictwa w Tybindze oraz w Stacji Maszyn Leśnych Landowego Gospodarstwa Leśnego Badenii-Wirtembergii. Gości z Japonii szczególnie interesowały zagadnienia dotyczące udostępniania lasu oraz mechanizacji prac leśnych, zwłaszcza pozyskania drewna. Jest to zrozumiałe, gdyż 70% ogólnej powierzchni Japonii zajmują lasy, (w przeważającej części – górskie).

Kolejne niezwykle istotne zagadnienie wiązało się z wyłączeniem 54 elektrowni atomowych po katastrofie w Fukushimie, a dotyczyło poszukiwania alternatywnych źródeł energii. W polu intensywnych zainteresowań gości z Japonii był również model akademickich studiów leśnych. „Przedstawiamy do dyspozycji japońskich kolegów nasze doświadczenia” – powiedział rektor HFR, zaznaczając rozwijającą się szeroko współpracę uczelni z Brazylią i Paragwajem.

Źródło: *Holz-Zentralblatt*, Nr. 24, 2012

A.K.

Porozumienie w sprawie ochrony goryli górskich

Ostatnie niepokoje w Republice Demokratycznej Konga rozpoczęły się w kwietniu br. od buntu w armii i zmusiły ponad 200 000 ludzi do porzucenia swoich domostw. Problemy nie ominęły także Parku Narodowego Wirunga, siedliska 480 z 790 goryli górskich żyjących w warunkach naturalnych. Sześć gorylich rodzin zaginęło, odkąd na terenie parkowym wybuchły starcia między siłami rządowymi i rebeliantami. „Masowe użycie ciężkich karabinów maszynowych, moździerzy i helikopterów zablokowało próby monitorowania i ochrony goryli zamieszkujących okoliczne lasy” – powiedział agencji Associated Press dyrektor parku, Emanuel de Merode. W maju strażnicy parkowi musieli opuścić teren parku. Trzeba było odwołać planowany monitoring i działania ochronne.

Jednak armii Republiki Demokratycznej Konga i grupie rebeliantów M23 udało się osiągnąć porozumienie - personel parkowy będzie mógł kontynuować prace na terytorium kontrolowanym przez rebeliantów. „Bardzo cieszymy się i odczuwamy ulgę w związku z tym, że wszystkie strony konfliktu zrozumiały potrzebę ochrony goryli górskich” – powiedział dyrektor parku – „Grupa 45 strażników parkowych będzie współpracować z lokalnymi społecznościami przy obserwacjach naczelnych. Po zlokalizowaniu rodzin goryli zespoły monitorujące będą identyfikować indywidualnie każdego członka rodziny. Oceniają także stan zdrowia małp, szczególnie podatnych na choroby”.

Położona we wschodniej części Republiki Demokratycznej Konga Wirunga jest jednym z miejsc o największej na

ziemi bioróżnorodności i znajduje się na liście Światowego Dziedzictwa Kulturowego i Przyrodniczego Ludzkości UNESCO.

Źródło:

<http://www.bbc.co.uk/news/world-africa-18969353>

M.K.

Kózka azjatycka w Szwajcarii: nowy szkodnik

W Szwajcarii stwierdzono po raz pierwszy obecność kózki azjatyckiej (*Anoplophora glabripennis*) we wrześniu 2011 roku. Kilka martwych okazów odkryto najpierw w kantonie Fryburg, a następnie w kantonie Thurgau.

W maju 2012 r. dwie ekipy z psami policyjnymi, specjalnie przeszkolonymi w Austrii, rozpoczęły poszukiwanie tego szkodnika. W okolicach Bazylei i Birsfelden przeszukano potencjalnie zagrożone drewniane palety u importerów tłuczni z Chin. Znalaziono najpierw martwe chrząszcze, a po dokładniejszym przeszukaniu także trocinki i larwy, zarówno martwe, jak i żywe. Na polecenie szwajcarskiej federalnej służby sanitarnej zagrożone partie zniszczono. Wokół ognisk zagrożenia ustalono 200-500-metrowe strefy ochronne. Wszystkie drzewa w strefach są poddawane okresowym, pogłębionym kontrolom. Kontroli są poddawane również drzewa należące do gatunków gospodarzy dla kózek rosnące w strefach izolacji, tzn. w odległości do 2 km od zidentyfikowanych ognisk zagrożenia.

Wcześniej kózka azjatycka pojawiła się w Stanach Zjednoczonych, we Francji i we Włoszech. Atakuje klony, topole, wierzby, kasztanowce, brzozy, platany i wiele innych gatunków liściastych. Symptomami porażenia są otwory w kształcie stożków (10-20 mm) wygryzione w korze drzew i wyciek soków oraz obecność grubych trocinek u podstawy drzewa lub u nasady gałęzi, otwory wentylacyjne i ogryziona kora na młodych gałązkach (żer uzupełniający). Szczegółowe informacje na temat kózki azjatyckiej i innych gatunków inwazyjnych w Szwajcarii są dostępne na stronie www.bafu.admin.ch/Anoplophora-F.

Źródło: *La Forêt Privée*, 2011, 325, 27-28 ; Wittenberg R. (ed.) 2005. *An inventory of alien species and their threat to biodiversity and economy in Switzerland*. CABI Bioscience Switzerland Centre report to the Swiss Agency for Environment, Forests and Landscape. *The environment in practice no. 0629*. Federal Office for the Environment, Bern. 155 pp. <http://www.bafu.admin.ch/>

A.A.

Informacje opracowali:

A.A. – Antonina Arkuszewska

W. G. – Wojciech Gil

M.K. – Michał Kalinowski

A.K. – Andrzej Klocek

T.Z. – Tadeusz Zachara